

Tum mihi Piso: Quid ergo?

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Polemoni et iam ante Aristoteli ea prima visa sunt, quae paulo ante dixi. Nam diligere et carum esse iucundum est propterea, quia tutiorem vitam et voluptatem plenior efficit. Duo Reges: constructio interrete. Quarum cum una sit, qua mores conformari putantur, differo eam partem, quae quasi stirps est huius quaestionis. Eorum enim est haec querela, qui sibi cari sunt seseque diligunt. Fortes viri voluptatumne calculis subductis proelium ineunt, sanguinem pro patria profundunt, an quodam animi ardore atque impetu concitati? Cuius etiam illi hortuli propinqui non memoriam solum mihi afferunt, sed ipsum videntur in conspectu meo ponere. Quos qui tollunt et nihil posse percipi dicunt, ii remotis sensibus ne id ipsum quidem expedire possunt, quod disserunt.

In quo etsi est magnus, tamen nova pleraque et perpauca de moribus. Teneo, inquit, finem illi videri nihil dolere. Cur tantas regiones barbarorum pedibus obiit, tot maria transmisit? Nec mihi illud dixeris: Haec enim ipsa mihi sunt voluptati, et erant illa Torquatis. Hoc est non dividere, sed frangere. Et certamen honestum et disputatio splendida! omnis est enim de virtutis dignitate contentio. Videsne igitur Zenonem tuum cum Aristone verbis concinere, re dissidere, cum Aristotele et illis re consentire, verbis discrepare? Nulla profecto est, quin suam vim retineat a primo ad extremum.

Mihi vero, inquit, placet agi subtilius et, ut ipse dixisti, pressius.

Non elogia monumentorum id significant, velut hoc ad portam: Hunc unum plurimae consentiunt gentes populi primum fuisse virum. Cur ipse Pythagoras et Aegyptum lustravit et Persarum magos adiit? Sextilio Rufo, cum is rem ad amicos ita deferret, se esse heredem Q. Sed fac ista esse non inopportuna; Itaque nostrum P549 est-quod nostrum dico, artis est-ad ea principia, quae accepimus. Ut in voluptate sit, qui epuletur, in dolore, qui torqueatur.

An est aliquid per se ipsum flagitiosum, etiamsi nulla comitetur infamia? Nam diligere et carum esse iucundum est propterea, quia tutiorem vitam et voluptatem plenior efficit. Quid, quod res alia tota est? Vitiosum est enim in dividendo partem in genere numerare. Ita prorsus, inquam; Nunc omni virtuti vitium contrario nomine opponitur.

Unum nescio, quo modo possit, si luxuriosus sit, finitas cupiditates habere. An dubium est, quin virtus ita maximam partem optineat in rebus humanis, ut reliquas obruat? Nos paucis ad haec additis finem faciamus aliquando; Hi curatione adhibita levantur in dies, valet alter plus cotidie, alter videt. Ita enim vivunt quidam, ut eorum vita refellatur oratio. Sunt autem, qui dicant foedus esse quoddam sapientium, ut ne minus amicos quam se ipsos diligant. Sed vos squalidius, illorum vides quam niteat oratio. Aut pertinacissimus fueris, si in eo perstiteris ad corpus ea, quae dixi, referri, aut deserueris totam Epicuri voluptatem, si negaveris.

Mihi enim erit isdem istis fortasse iam utendum.

Non enim in selectione virtus ponenda erat, ut id ipsum, quod erat bonorum ultimum, aliud aliquid acquireret. Propter nos enim illam, non propter eam nosmet ipsos diligimus. Nam illud quidem adduci vix possum, ut ea, quae senserit ille, tibi non vera videantur. Itaque rursus eadem ratione, qua sum paulo ante usus, haerebitis. Quis est autem dignus nomine hominis, qui unum diem totum velit esse in genere isto voluptatis? Nam illud quidem adduci vix possum, ut ea, quae senserit ille, tibi non vera videantur. Quae sunt igitur communia vobis cum antiquis, iis sic utamur quasi concessis; Dicet pro me ipsa virtus nec dubitabit isti

vestro beato M.

Scisse enim te quis coarguere possit?

Res enim fortasse verae, certe graves, non ita tractantur, ut debent, sed aliquanto minutius. His enim rebus detractis negat se reperire in asotorum vita quod reprehendat. Immo sit sane nihil melius, inquam-nondum enim id quaero-, num propterea idem voluptas est, quod, ut ita dicam, indolentia? Aliter homines, aliter philosophos loqui putas oportere? Quamquam tu hanc copiosiore etiam soles dicere. Non potes ergo ista tueri, Torquate, mihi crede, si te ipse et tuas cogitationes et studia perspexeris; Ne vitationem quidem doloris ipsam per se quisquam in rebus expetendis putavit, nisi etiam evitare posset. Ratio enim nostra consentit, pugnat oratio. Illa sunt similia: hebes acies est cuius oculorum, corpore alius senescit;

Fortes viri voluptatumne calculis subductis proelium ineunt, sanguinem pro patria profundunt, an quodam animi ardore atque impetu concitati? Intellegi quidem, ut propter aliam quampiam rem, verbi gratia propter voluptatem, nos amemus; Cum id fugiunt, re eadem defendunt, quae Peripatetici, verba. Introduci enim virtus nullo modo potest, nisi omnia, quae leget quaeque reiciet, unam referentur ad summam. Eam si varietatem diceret, intellegerem, ut etiam non dicente te intellego; Quae cum ita sint, effectum est nihil esse malum, quod turpe non sit. Res enim fortasse verae, certe graves, non ita tractantur, ut debent, sed aliquanto minutius. Atque ut a corpore ordiar, videsne ut, si quae in membris prava aut debilitata aut inminuta sint, occultent homines? Restincta enim sitis stabilitatem voluptatis habet, inquit, illa autem voluptas ipsius restinctionis in motu est. Apparet statim, quae sint officia, quae actiones.

Hoc loco tenere se Triarius non potuit. Primum in nostrane potestate est, quid meminerimus? Quod maxime efficit Theophrasti de beata vita liber, in quo multum admodum fortunae datur. Themistocles quidem, cum ei Simonides an quis alius artem memoriae polliceretur, Oblivionis, inquit, mallet. At enim, qua in vita est aliquid mali, ea beata esse non potest. Tollenda est atque extrahenda radicitus. At hoc in eo M. Si quicquam extra virtutem habeatur in bonis. Quamvis enim depravatae non sint, pravae tamen esse possunt. Vadem te ad mortem tyranno dabis pro amico, ut Pythagoreus ille Siculo fecit tyranno? Sed quia studebat laudi et dignitati, multum in virtute processerat. Atqui, inquit, si Stoicis concedis ut virtus sola, si adsit vitam efficiat beatam, concedis etiam Peripateticis.

Ut placet, inquit, etsi enim illud erat aptius, aequum cuique concedere.

Hominum non spinas vellentium, ut Stoici, nec ossa nudantium, sed eorum, qui grandia ornate vellent, enucleate minora dicere. Consequens enim est et post oritur, ut dixi. Illis videtur, qui illud non dubitant bonum dicere -; Scripta sane et multa et polita, sed nescio quo pacto auctoritatem oratio non habet. Itaque earum rerum hic tenetur a sapiente delectus, ut aut reiciendis voluptatibus maiores alias consequatur aut perferendis doloribus asperiores repellat. Haec mihi videtur delicatior, ut ita dicam, molliorque ratio, quam virtutis vis gravitasque postulat.

Sin dicit obscurari quaedam nec apparere, quia valde parva sint, nos quoque concedimus; Egone non intellego, quid sit don Graece, Latine voluptas? Ut optime, secundum naturam affectum esse possit. Vos autem cum perspicuis dubia debeatis illustrare, dubiis perspicua conamini tollere. Est enim tanti philosophi tamque nobilis audacter sua decreta defendere. Terram, mihi crede, ea lanx et maria deprimet. Quia, cum a Zenone, inquam, hoc magnifice tamquam ex oraculo editur: Virtus ad beate vivendum se ipsa contenta est, et Quare? Coniunctio autem cum honestate vel voluptatis vel non dolendi id ipsum honestum, quod amplecti

vult, id efficit turpe. Si sapiens, ne tum quidem miser, cum ab Oroete, praetore Darei, in crucem actus est. Et summam quidem haec erant de corpore animoque dicenda, quibus quasi informatum est quid hominis natura postulet.

Fortasse id club optimum, sed ubi illud: Plus semper voluptatis? Fieri, inquam, Triari, nullo pacto potest, ut non dicas, quid non probes eius, a quo dissentias. Ergo et avarus erit, sed finite, et adulter, verum habebit modum, et luxuriosus eodem modo. Quamquam non negatis nos intellegere quid sit voluptas, sed quid ille dicat. De ingenio eius in his disputationibus, non de moribus quaeritur. Sint ista Graecorum; Tum, Quintus et Pomponius cum idem se velle dixissent, Piso exorsus est. Quae rursus dum sibi evelli ex ordine nolunt, horridiores evadunt, asperiores, duriores et oratione et moribus. Cuius etiam illi hortuli propinqui non memoriam solum mihi afferunt, sed ipsum videntur in conspectu meo ponere. An me, inquam, nisi te audire vellem, censes haec dicturum fuisse?

Vitae autem degendae ratio maxime quidem illis placuit quieta.

Dic in quovis conventu te omnia facere, ne doleas. Sed ad rem redeamus; Ut optime, secundum naturam affectum esse possit. Nos autem non solum beatae vitae istam esse oblectationem videmus, sed etiam levamentum miseriarum. Quid enim mihi potest esse optatius quam cum Catone, omnium virtutum auctore, de virtutibus disputare? Materiam vero rerum et copiam apud hos exilem, apud illos uberrimam reperiemus. Hanc in motu voluptatem -sic enim has suaves et quasi dulces voluptates appellat-interdum ita extenuat, ut M. Ab his oratores, ab his imperatores ac rerum publicarum principes extiterunt. Qualis ista philosophia est, quae non interitum afferat pravitatis, sed sit contenta mediocritate vitiorum? Quis tibi ergo istud dabit praeter Pyrrhonem, Aristonem eorumve similes, quos tu non probas?

Quae si potest singula consolando levare, universa quo modo sustinebit?

Sed id ne cogitari quidem potest quale sit, ut non repugnet ipsum sibi. Nam bonum ex quo appellatum sit, nescio, praepositum ex eo credo, quod praeponatur aliis. Mihi vero, inquit, placet agi subtilius et, ut ipse dixisti, pressius. Nam cui proposito sit conservatio sui, necesse est huic partes quoque sui caras suo genere laudabiles. Nec vero ut voluptatem expetat, natura movet infantem, sed tantum ut se ipse diligat, ut integrum se salvumque velit. Quare aliud aliquod, Torquate, hominis summum bonum reperiendum est, voluptatem bestiis concedamus, quibus vos de summo bono testibus uti soletis. Qualem igitur hominem natura inchoavit? Quas enim kakaw Graeci appellant, vitia malo quam malitias nominare. Modo etiam paulum ad dexteram de via declinavi, ut ad Pericli sepulcrum accederem. Quare, quoniam de primis naturae commodis satis dictum est nunc de maioribus consequentibusque videamus. Summae mihi videtur inscitiae. Sed audiamus ipsum: Compensabatur, inquit, tamen cum his omnibus animi laetitia, quam capiebam memoria rationum inventorumque nostrorum.

A quibus propter discendi cupiditatem videmus ultimas terras esse peragratas.

Illa videamus, quae a te de amicitia dicta sunt. Quodsi Graeci leguntur a Graecis isdem de rebus alia ratione compositis, quid est, cur nostri a nostris non legantur? Quid iudicant sensus? Illorum vero ista ipsa quam exilia de virtutis vi! Quam tantam volunt esse, ut beatum per se efficere possit. Quod autem meum munus dicis non equidem recuso, sed te adiungo socium. Est, ut dicis, inquam. Bona autem corporis huic sunt, quod posterius posui, similia. Sed quid attinet de rebus tam apertis plura requirere? Cur id non ita fit? Ex quo intellegitur officium medium quiddam esse, quod neque in bonis ponatur neque in contrariis. Quorum

sine causa fieri nihil putandum est. Levatio igitur vitiorum magna fit in iis, qui habent ad virtutem progressionis aliquantum.

Commentarios quosdam, inquam, Aristotelios, quos hic sciebam esse, veni ut auferrem, quos legerem, dum essem otiosus; Sed in ceteris artibus cum dicitur artificiose, posterum quodam modo et consequens putandum est, quod illi ἁπλοῦς appellat; Eamne rationem igitur sequere, qua tecum ipse et cum tuis utare, profiteri et in medium proferre non audeas? Res enim se praeclare habebat, et quidem in utraque parte. Sin kakan malitiam dixisses, ad aliud nos unum certum vitium consuetudo Latina traduceret. Quid tanto concursu honestissimorum studiorum, tanto virtutum comitatu, si ea nullam ad aliam rem nisi ad voluptatem conquiruntur?

Quis istud possit, inquit, negare? Piso, familiaris noster, et alia multa et hoc loco Stoicos irridebat: Quid enim? Ab hoc autem quaedam non melius quam veteres, quaedam omnino relictas. Hoc sic expositum dissimile est superiori. Ego quoque, inquit, didicerim libentius si quid attuleris, quam te reprehenderim. Mihi, inquam, qui te id ipsum rogavi? Praeterea sublata cognitione et scientia tollitur omnis ratio et vitae degendae et rerum gerendarum.

Praeterea et appetendi et refugiendi et omnino rerum gerendarum initia proficiscuntur aut a voluptate aut a dolore. Scaevola tribunus plebis ferret ad plebem vellente de ea re quaeri. Summum enim bonum exposuit vacuitatem doloris; Est autem etiam actio quaedam corporis, quae motus et status naturae congruentis tenet; Et quidem illud ipsum non nimium probo et tantum patior, philosophum loqui de cupiditatibus finiendis. Utrum USD500 igitur percurri omnem Epicuri disciplinam placet an de una voluptate quaeri, de qua omne certamen est? Hoc loco discipulos quaerere videtur, ut, qui asoti esse velint, philosophi ante fiant. Facit enim ille duo seiuncta ultima bonorum, quae ut essent vera, coniungi debuerunt; Tum ego: Non mehercule, inquam, soleo temere contra Stoicos, non quo illis admodum assentiar, sed pudore impediatur; Quae quidem res efficit, ne necesse sit isdem de rebus semper quasi dictata decantare neque a commentariolis suis discedere. Animadverti, inquam, te isto modo paulo ante ponere, et scio ab Antiocho nostro dici sic solere; Duarum enim vitarum nobis erunt instituta capienda.

Philosophi autem in suis lectulis plerumque moriuntur. Etenim nec iustitia nec amicitia esse omnino poterunt, nisi ipsae per se expetuntur. Ergo id est convenienter naturae vivere, a natura discedere. Immo istud quidem, inquam, quo loco quidque, nisi iniquum postulo, arbitrato meo. Sed ne, dum huic obsequor, vobis molestus sim. Nemo igitur esse beatus potest. Atqui haec patefactio quasi rerum operatarum, cum quid quidque sit aperitur, definitio est. Ille incendat? Inquit, respondet: Quia, nisi quod honestum est, nullum est aliud bonum! Non quaero iam verumne sit; Itaque hoc frequenter dici solet a vobis, non intellegere nos, quam dicat Epicurus voluptatem.

Non potes ergo ista tueri, Torquate, mihi crede, si te ipse et tuas cogitationes et studia perspexeris; Itaque nostrum est-quod nostrum dico, artis est-ad ea principia, quae accepimus. Cuius quidem, quoniam Stoicus fuit, sententia condemnata mihi videtur esse inanitas ista verborum. Licet hic rursus ea commemorare, quae optimis verbis ab Epicuro de laude amicitiae dicta sunt. Atqui iste locus est, Piso, tibi etiam atque etiam confirmandus, inquam; Sin autem est in ea, quod quidam volunt, nihil impedit hanc nostram comprehensionem summi boni. Habes, inquam, Cato, formam eorum, de quibus loquor, philosophorum. Qui autem diffidet perpetuitati bonorum suorum, timeat necesse est, ne aliquando amissis illis sit miser. Hinc ceteri particulas arripere conati suam quisque videro voluit afferre sententiam. Tollitur beneficium, tollitur gratia, quae sunt vincla concordiae.

